

Nr 31.

Ankom till riksdagens kansli den 15 maj 1925 kl. $\frac{1}{2}$ 2 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om utredning i syfte att i vissa fall, då villkorlig straffdom kan antagas ifrågakomma, häktningsåtgärd icke må tillgripas.

Uti en inom första kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 24, vilken behandlats av första lagutskottet, har herr *Luterkort* hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning i syfte att i vissa fall, då villkorlig straffdom kan antagas ifrågakomma, häktningsåtgärd icke må tillgripas.

Beträffande de skäl, motionären anfört till stöd för sin ifrågavarande hemställan, får utskottet, i den mån ej redogörelse därför lämnas här nedan, hänvisa till motionen.

Häktning är ett straffprocessuellt tvångsmedel, som innebär, att en för brott misstänkt person berövas friheten i syfte att förhindra, att han genom flykt undandrager sig rannsaking och bestraffning, respektive att han undandrager eller försvårar bevisningen.

De allmänna häktningsreglerna återfinnas i 19 § i förordningen om strafflagens införande, som härutinnan stadgar i huvudsak följande:

För fall, då någon misstänkes för brott, varå dödsstraff eller straffarbete, dock ej under två år, kan följa, är enligt paragrafens 5 mom. häktning obligatorisk. Misstänkes någon för brott, som är ringare än nyss är sagt, men varå dock straffarbete kan följa, äga enligt 6 mom. 1 stycket myndigheterna rätt men ej skyldighet att häkta honom; har han ämbete eller tjänst eller fast egendom eller eljest stadigt hemvist eller yrke, och kan det ej skäligen befaras, att han avviker, eller att han genom undandrager av bevis eller egendom hindrar sakens tillbörliga utredning, då skall han lämnas på fri fot. Misstänkes den, som ej har stadigt hemvist, för brott, som är ringare än nyss är sagt, men varå dock fängelse kan följa, och förekommer emot honom skäligen anledning att han avviker, då må han enligt 6 mom. 2 stycket tagas i häkte. Slutligen stadgas i paragrafens 7 mom., att okänd person, som undandrager sig att uppgiva sitt

Bihang till riksdagens protokoll 1925. 9 saml. 1 avd. 26 häft. (Nr 31.)

namn eller sin hemort, eller emot vilken skälig anledning förekommer, att hans uppgift därom är osann, må, till dess tillförlitlig upplysning i sagda hänseenden vinnes, tagas i häkte, ändå att brott, varför han misstänkes, endast är belagt med fängelse eller böter.

Normerande för dessa bestämmelser är, såsom redan av det föregående framgår, hänsynen till målets behöriga utredning och straffverkställighetens tryggande.

I motionen föreslås, att en modifikation av häktningsreglerna skulle ske i syfte att häktningsåtgärd icke måtte tillgripas i vissa fall, i vilka villkorlig straffdom kan antagas ifrågakomma. Närmast har motionären tänkt sig, att detta skulle ske på sådant sätt, att till 19 § 6 mom. i förenämnda förordning fogades ett tillägg av innehåll att, därest någon erkänt brott, varom i ifrågasvarande moment sägs, och antagas kan, att anstånd med verkställigheten av straff enligt lagen om villkorlig straffdom må komma att beviljas, han skall lämnas på fri fot.

Utskottet.

Då ett av huvudskälen för den villkorliga straffdomens införande varit önskemålet att förskona tillfällighetsförbrytaren från den nedbrytande verkan en fängelsevistelse ej sällan kan medföra, står det i god överensstämmelse med den villkorliga straffdomens princip, att man redan på utredningsstadiet söker att i möjligaste mån undvika hans inspärrande. Motionärens syfte synes utskottet därför synnerligen behjärtansvärt. Ifrågasättas kan emellertid, huruvida ej detta syfte redan kan vinnas inom ramen av de gällande häktningsbestämmelserna. Bestämmelsen i 19 § 5 mom. i förordningen om strafflagens införande torde härvid kunna lämnas å sido, då i sådana fall, som där avses, villkorlig straffdom lagligen ej kan ifrågakomma. Beträffande 6 mom. åter gäller, såsom förut framhållits, att det stadgar rätt men ej ovillkorlig skyldighet att vidtaga häktningsåtgärd. Huruvida denna häktningsmöjlighet skall begagnas eller ej beror visserligen på rent processuella hänsyn, men just i sådana fall, där villkorlig straffdom kan antagas ifrågakomma, torde förhållandena i många fall vara sådana, att ur processuell synpunkt hinder ej bör möta, att den brottslige lämnas på fri fot. Kan man skäligen förvänta, att han skall låta sig rättas utan straffets undergående, torde man nämligen i regel kunna utgå från att han även under målets utredning skall förhålla sig väl, särskilt som polis- och åklagarmyndigheterna hava stora möjligheter att påverka honom i sådan riktning genom att ställa i utsikt, att de ej skola motsätta sig meddelandet av villkorlig straffdom.

Men fall kunna givetvis förekomma, då ur processuell synpunkt en häktningsåtgärd framstår såsom påkallad, oaktat anledning finnes att antaga, att villkorlig straffdom skall komma att meddelas. Särskilt skall detta ej sällan vara fallet, då den tilltalade har medbrottslingar, vilka ännu befinna sig på fri fot. Att under sådana förhållanden, i strid mot kravet på målets behöriga utredning, underlåta att häkta den tilltalade lärar icke stå i överensstämmelse

med gällande häkttningsregler, och att vidtaga en ändring härutinnan synes ägnat att väcka allvarliga betänkligheter.

Om sålunda enligt utskottets mening de synpunkter, som ligga till grund för den villkorliga straffdomen, kunna vinna skäligt beaktande inom ramen av gällande häkttningsregler, återstår ännu frågan, huruvida praxis framgått med nödig varsamhet vid reglernas tillämpning. Denna fråga torde, i stort sett, kunna besvaras jakande. Den återhållsamhet, man i praxis plägar visa, när det gäller att tillgripa häkttningsåtgärder mot ungdomliga förbrytare, synes vittna om att man haft blicken öppen för de humanitära synpunkter, som här påkalla beaktande. Vikten av att dessa synpunkter behörigen iakttagas vill utskottet ytterligare betona.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 15 maj 1925.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Åkerman, Hederstierna, Rogberg, Edw. Larson**, *Lyberg, K. G. Westman, Klefbeck och Sandegård**;

från andra kammaren: herrar *Lindqvist* i Halmstad, *af Ekenstam, Jansson* i Edsbäcken, *Söderberg, Johansson* i Brånalt, *Karlsson* i Vätö, *Carlson* i Mölndal och *Olsson* i Kalmar.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.